

Дәріс № 6

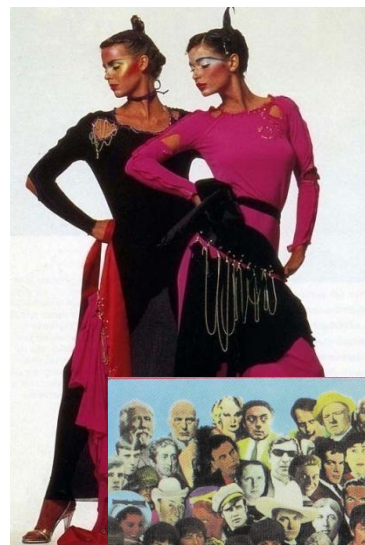
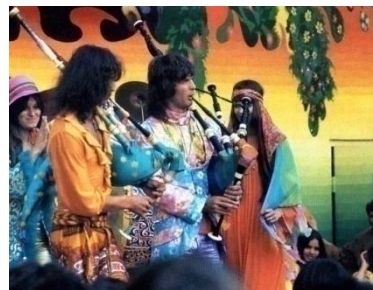
70-ші жылдардағы балама дизайн

70-ші жылдардағы Поп-мәдениет және поп-дизайн

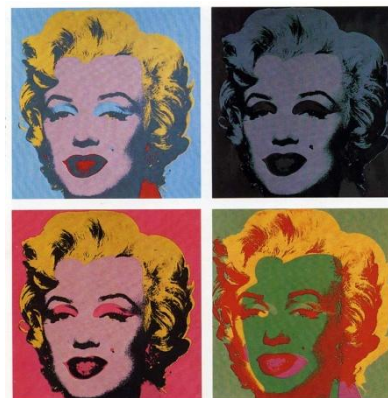
70-ші жылдары дизайнда басымдылықтар өзгеріп біраз ауысымдар болды. Жаппай өндіріс эйфориясы мен рационализмнің орнына оның сыны келе бастады. Капиталистік әлемдегі көптеген дизайнерлер өздерін индустрия "саласының қолдарынан шыққан жалғасы" ретінде көргісі келмеді. Қоғамдағы дизайн міндеттері туралы мәселе жаңа жолмен қойылды - "пәннің таза техникалық аспектідегі функциясы символдық және әлеуметтік сипатқа ие болды". Оппозициялық хиппи мәдениеті, Америкадағы соғысқа қарсы қозғалыс, студенттердің еуропалық толқулары "Антидизайн" қозғалысында көрініс тапқан құндылықтардың өзгеруіне негіз болды. АҚШ - та Постмодернизм теориясының пайда болуына әкелген мәдени, психологиялық және семантикалық аспектілерді ортаға салған алғашқы теориялар пайда болды (Кристофер Александр - "Қала ағаш емес" мақаласы және т.б.). Алдымен Англияда, содан кейін Италия мен Германияда функционализмге қарсы радикалды ағымдар пайда болды, олар Жастар субмәдениеттерінің көзқарастарынан туындады. Британдық поп-музыка, американдық "хиппи" қозғалысы (киімге наразылық - жыртылған джинсы мен ұзын шаш) поп-артпен графикалық дизайнға, сәнге және эксперименталды жиһазға әсер еткен "гүл-қуат" (түстердің күші) формасының тілін әкелді. "Хиппи" қозғалысы этникалық стильге деген қызығушылықты оятты.

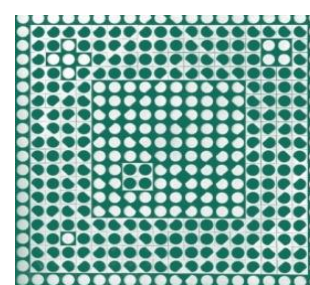
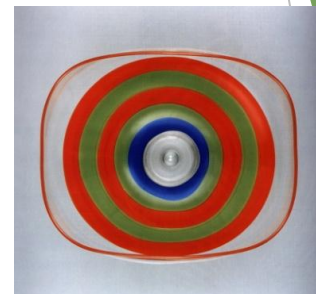
Поп-арт, поп-дизайн-Жастар мәдениеті

50-жылдардың аяғында өркендеген "американдық тұтыну қоғамы" жағдайында поп-арт өнерінде жаңа бағыт пайда болды. Поп-арт жақтаушылары анти-өнерді құруға тырысты. Ол жарнамаға негізделген, эфемералдылық пен шапшаңдыққа, шеберлік пен түрлендіруге тән. Бөлек алынған немесе коллажға салынған заттар (комикстер, журнал беттерінен, фотосуреттерден), бұл заттар көрерменді өз өлшемдерімен мазақ еткендей көрінген. Поп-өнердің ең танымал өкілдері Роберт Рашенберг, Рой Лихтенштейн, Джаспер Джонс және Джеймс Розенквист болды. Бірақ сөзсіз поп-өнердің әкесі Энди Уорхол болып қала береді, оның әйгілі Жібек экрандары Мерелин Монроды мадақтайды. "Поп" стилі жастарға арналған стиль болды. Берік және берік тауарлар идеясы "бүгін қолданды – ертең лақтырды" ұранына жол беріп, артта қалады. Бұл өнеркәсіптік өндіріс пен дизайн философиясындағы нақты жетістік болды. "Қысқа өмір сүру мәдениетіне" көшу. "Поп-арт" стилінде жұмыс істейтін дизайнерлер арасында Жарқын кемпірқосақ түстері мен ерекше батыл пішіндердің пластикасы ерекше танымал болды.

Оп-арт искусство и дизайн

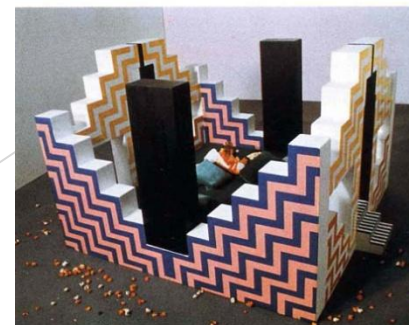
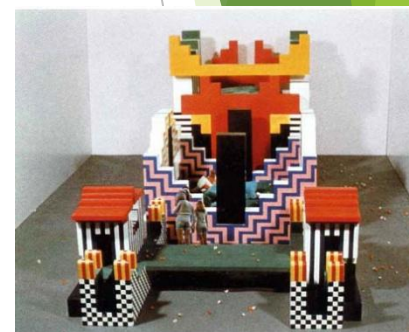
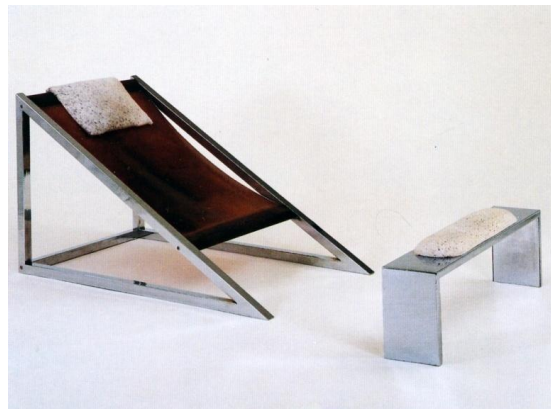
Оның жақтастарының оптикалық эффектiлерге деген құштарлығына байланысты аталған Оп-арт бағыты, визуалды қабылдаудың физика-психологиялық ерекшелiктерiн ескере отырып, осы бағыттың суретшiлер негiзiнен оптикалық иллюзияларды жасаумен айналысты. Өнер қатаң мағынасыз болды және геометриялық абстракцияда дамыды. Ғылым жасаған жаңа материалдар мен техникалық құралдардың, соның iшiнде лазерлiк технологияның мүмкiндiктерiн пайдалану. Оп-арт стилiнiң негiзгi теоретигi француз суретшiсi Виктор Васарели болды. Поп-дизайн антидизайнердiң басқа бағыттарымен бiрге функционализмнiң "қазiргi қозғалысына" қарсы тұрды, ол "аз дегендi бiлдiредi" деп мәлiмдедi және кейiннен 70 – шi жылдардағы радикалды дизайнға алып келдi. ол өзiнiң шабытын көптеген көздерден алды: Арт-нуво, Оп-арт, арт-Деко, Футуризм, Сюрреализм, Шығыс мистизизмi, Кич. Поп-дизайн бiр жағынан қайта жанданған қолөнермен алмастырылды, ал екiншi жағынан жоғары технологиялық стиль "Постмодерн" стилiнiң негiзiн қалады.

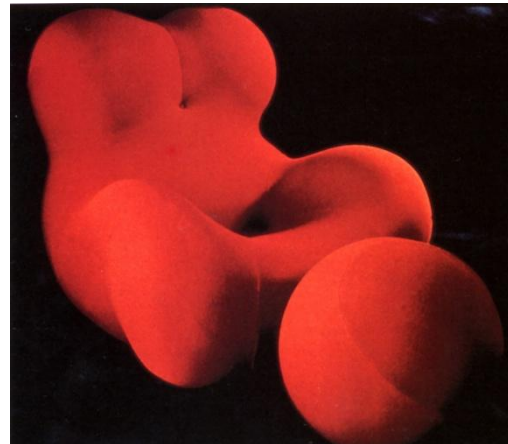
Радикалды дизайн. Антидизайн

"Радикалды дизайн" "60-жылдардың соңында сол кездегі «жақсы дизайнға» наразылық білдірудің бір түрі ретінде пайда болды. Антидизайнның пайда болуы мен даму тарихы әдетте итальяндық дизайнмен байланысты. Радикалды дизайнның іс жүзінде көбірек қолданылатын қосарлануы "Антидизайн" деп аталды, ол эксперименттік бағыт пен саясаттандырумен ерекшеленді. Сонымен қатар утопиялық ұсыныстар мен жобалар арқылы модернизмнің қоғамдық қабылдауын өзгертуге тырысты. Италияда радикалды дизайнның алғашқы топтарының бірі Флоренцияда Архизум құрылды. Ол талғампаз дизайнға қарсы шықты. Жұмыс стилі бойынша топтар поп-дизайнға сәйкес келді.

Радикалды дизайн өкілдерінің талғампаз өнімдерді жобалауға деген ұмтылысы енді болмады, олар тұжырымдамалық және ғаламдық ойлауға тырысты, тақырыпты қалыптастыру процесіне жаңа көзқараспен қарады. "Біз үйге бұрын-соңды болмаған барлық нәрсені әкелгіміз келеді: әдейі тыйым салу, саналы вульгаризм, қалалық элементтер және вице". Италиядағы "радикалды дизайнның" негізгі орталықтары Милан, Флоренция және Турин болды. "Архизуммен" бірге "радикалды дизайн" қозғалысының негізін итальяндық топтар құрады: "Суперстудио," Струм "және" Либидах *Жилой ландшафт «Малита», 1966. Софа из автомобильных покрышек, 1974, Группа «Штрум» Мебель для сидения и лежания из резины. Ботышай*

Радикалды дизайн. Антидизайн

Радикалды дизайн. "Алхимия"Тобы

Инго Маурер-әйгілі неміс дизайнері. Жарық ақыны. Оның жобаларының галереясында 100-ден астам шамдар мен жарықтандыру жүйелері бар. Инго Маурердің галогендік жүйесі соңғы 20 жылдағы ең маңызды инновация болып саналады. 70-жылдардың аяғында біраз құлдыраудан кейін антидизайнның екінші толқыны пайда болады. Бұл 1976 жылы сәулетші Алессандро Гурьеро өнеркәсіптік өндіріске арналмаған эксперименттік жұмыстардың галереясы ретінде құрылған "Алхимия" студиясының пайда болуымен байланысты. "Алхимия" атауының өзі "модернизм"стилі туралы ғылыми іргелі идеяларды мазақ ету ретінде берілген. Топтың шығармалары танымал мәдениет пен радикалды китчтің бас айналдыратын үйлесімі болды.

Инго Маурер

Светильник «Zettel»»Z» (Листки), 1997

Светильник «Lucellino», 1992

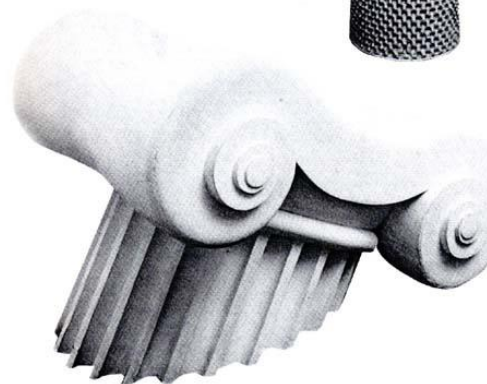
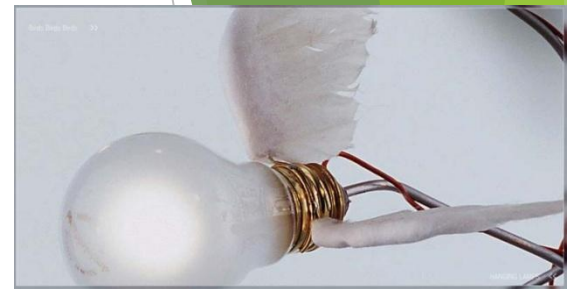
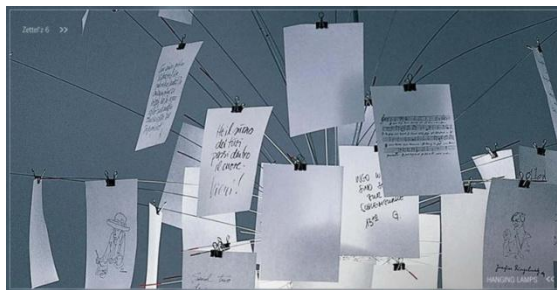
Светильник «Bulb», в форме колб электроламп, 1968

«Студио 65»

Кресло «Капитель», 1970

Гюнтер Белциг

Стул «Floris», 1972

"Алхимия" Тобы. Редизайн

Бірте-бірте алхимия тобы өте ықпалды шығармашылық ұйымға айналды. Оның басшылары маңыздылық дизайнына және сонымен бірге риясыздыққа оралуды жақтады. Сексенінші жылдары Алессандро Мендини "алхимияның" шығармашылық жетекшісі болды. Оның "ре-дизайн" стиліндегі жиһазы - Джо Понти мен Марсель Бройердің "Василий" креслолары "жақсы дизайнға" "менмендік" әкелді. "Алхимия" студиясының дизайны саяси тұрғыдан ынталандырылды және 80 - ші жылдары ең жоғары деңгейге жеткен итальяндық радикалды дизайнның екінші кезеңі үшін өте маңызды болды.

Студия «Алхимия»

Шкаф из проекта, 1981

Эторе Сотсас (Студия «Алхимия»)

Стол, 1979

Алессандро Мендини

Ре-дизайн кресла Бройера, 1980

Алессандро Мендини

Софа «Кандинский», 1979

Кеңестік дизайнерлердің тұжырымдамалық ізденістері

1962 жылы КСРО үкіметінің арнайы қаулысымен Бүкілодақтық техникалық эстетика ғылыми-зерттеу институты (ВНИИТЭ) көркемдік құрастыру әдістерін әзірлеу және енгізу, басқа қалалардағы арнайы көркем-конструкторлық бюролардың жұмысына әдістемелік басшылық жасау, машина жасаудың ең күрделі бұйымдары мен халық тұтынатын тауарлардың жобаларын әзірлеу үшін құрылды. ВНИИТЭ білім беруді насихаттаумен және эксперименттік жобалаумен, сондай-ақ ҒЗЖ өткізумен айналысты. 1972 жылы ВНИИТЭ "Союзэлектроприбор" фирмалық стилін жасау бойынша пионерлік жұмыс жасады. ВНИИТЭ директоры Лев Кузмичевтің басшылығымен дизайн саласындағы алғашқы "дизайн-бағдарламалар" – өнімдерді жобалаумен қатар, осы қызметті басқаруды және оны өндіріске енгізуді қамтитын жаңа әдіс әзірлене бастады. "Дизайн бағдарламалары" әдісі 70-жылдардың соңында қалалық орта дизайнына ауыстырылды. (Минервин Қ.). 1988 жылы МАРХИДЕ алғаш рет "сәулет ортасының дизайны" бағыты бойынша мамандар даярлау басталды. Осы іс-әрекеттің басталуымен белгілі бір қаланың сәулеттік және көркемдік ерекшеліктерін ескере отырып, сыртқы жиһаздар мен қалалық орта жабдықтарының жиынтығын бір стилистикалық түрде жасауға ерекше назар аударыла бастады.

Дмитрий Азрикан, Петр Алексеев и др.

Серийный прибор и логотип «Электромера», 1967

Марк Демидовцев

Автобус «ПАЗ-Турист», 1967

Марк Демидовцев

Автобус «ПАЗ-Турист», 1967

Эдуард Молчанов

Эскиз автомобиля-такси», 1964

